

เรื่องเล่าชีวิตการปรับตัวและการดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว หมู่บ้านคลองบางขุน

อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในระบบเศรษฐกิจแบบการค้า

THE RESEARCH OF LIFE STORY ADAPTATION AND THE EXISTENCE AGRICULTURIST

KLONGBANGKHUN VILLAGE BANGKHONTHEE DISTRICT

SAMUTSONGKHRAM PROVINCE IN CAPITALIST ECONOMIC SYSTEM

คทาเทพ สวนขำ¹ และ ชิชณพงศ์ ศิริโชตินิศากร²

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, garden.garden2010@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, chisanuphong@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องเล่าชีวิตการปรับตัวและการดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวหมู่บ้านคลองบางขุน อำเภอ
บางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในระบบเศรษฐกิจแบบการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องเล่าชีวิตการปรับตัวและ
การดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว หมู่บ้านคลองบางขุน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาถึง
ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเพาะปลูกและค้าขายมะพร้าวในสภาพปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
โดยใช้วิธีการศึกษาแบบประวัติชีวิตและเรื่องเล่าของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในหมู่บ้านคลอง
บางขุน โดยผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเล่าถึงประสบการณ์ชีวิต ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพเพื่อเปิดเผยความ
จริงให้ปรากฏออกมาเป็นที่รับรู้โดยการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของผู้ปลูกมะพร้าวหมู่บ้านคลองบางขุน
ได้แก่ มะพร้าวที่ปลูกสามารถเจริญเติบโตได้ดีในบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ตามเกาะ หรือชายฝั่งทะเล ชาวบ้านหมู่บ้านคลอง
บางขุนจึงนิยมปลูกกันตามร่องสวน แทนแต่เดิมที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เกษตรกรหมู่บ้านคลองบางขุนได้ฝึก
ทักษะการป็นต้นมะพร้าวซึ่งมีลำต้นสูงขึ้นไปเก็บเกี่ยวผลผลิตเอง และยังรับจ้างเก็บผลผลิตให้กับเจ้าของสวนในพื้นที่
ใกล้เคียง สภาพพื้นที่สวนมะพร้าวเป็นคันดินยกทรง เมื่อเก็บผลมะพร้าวได้แล้วจะโยนลงน้ำ ทำให้ผลมะพร้าวไม่บูบ
หรือแตก และการขนย้ายสะดวก สามารถเข็นมะพร้าวไปทางร่องน้ำเพื่อรวบรวมไปยังรถบรรทุกของผู้รับซื้อได้
ปัญหาและอุปสรรคของผู้ปลูกมะพร้าว ได้แก่ ปัญหาศัตรูพืช เช่น ค้างคาวและแมลงคานามักทำลายยอดมะพร้าว
ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากโรงงานขนาดใหญ่ สั่งซื้อมะพร้าวจากต่างประเทศ ค่าจ้างลูกจ้างสูงขึ้นเนื่องจาก
ขาดแคลนแรงงาน และปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ชาวบ้านไปทำอาชีพอื่นมากขึ้น เนื่องจากสภาพสังคมและ
การศึกษาที่เปลี่ยนแปลง ด้านการปรับตัวและการดำรงอยู่ของเกษตรกรพบว่า พื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมแก่การทำ
การเกษตรของหมู่บ้านคลองบางขุน ทำให้มะพร้าวมีผลผลิตต่อเนื้อทั้งปีสามารถรองรับความต้องการของตลาดได้
อีกทั้งมะพร้าวเมื่อโตแล้วใช้น้ำฝนธรรมชาติไม่ต้องดูแลมาก ถึงแม้ราคาจะไม่น่าพอใจในบางช่วงเวลา ชาวบ้านก็
ได้ปรับตัวโดยหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทำอาชีพเสริมอื่นเช่นรับจ้าง ทำงานประดิษฐ์จากเปลือกมะพร้าว
เป็นผู้ประกอบการผลิตวัตถุดิบจากมะพร้าวเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวหมู่บ้านคลองบางขุนยัง
สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป

คำสำคัญ: การปรับตัวและการดำรงอยู่, เกษตรกรรม, เกษตรกรมะพร้าว

ABSTRACT

The research of life story adaptation and the existence agriculturist Klongbangkhun Village Bangkhonthee District Samutsongkhram province. In economic and trade system and the objective to study life stories. Adaptation and the existence of coconut growers Klongbangkhun Village Bangkhonthee District Samutsongkhram province and study in problems and barriers in the coconut occupation cultivation and trade in the present. Researcher used qualitative research by using the method of life history studies. The informant of the stories that coconut growers in Klongbangkhun Village, by researcher bestow the informant notices about life experiences problem in the occupational reveal the truth to emerge by interview.

The results of this research found that factor influence coconut growers Klongbangkhun Village i.e.: coconuts can thrive low plain area, an island or seashore. So villager of Klongbangkhun Village commonly grown vegetable patch. In originally, most occupation is farm. Agriculturist at Klongbangkhun Village have skills practices climb up a coconut trees. Which have a trunk to harvest itself and work for hire with owner plantation vicinage. Cultivated had vegetable patch when coconut is harvest and thrown down to waterway. The coconut wasn't pound lightly, unbroken and comfortable transportation shipping collected to the truck for the recipient to purchase. Problems and obstacles of the coconut growers i.e.: agricultural pests such as caterpillar and Plesispa Reichei Chapuis destroy the top of coconuts.

The identity and existence of agriculturist finds fertile suitable for cultivate of Klongbangkhun village. The coconut has an agricultural product throughout the year and satisfy the market needs. When the coconut grown-up uses water from rain natural. Even though, the price of coconut has a recession but people acclimatize to integrated farming system, part-time self-employment, coir invention or entrepreneur raw materials from coconut. Therefore: the coconut growers at Klongbangkhun village can subsist.

Keywords: Adaptation and Existence, Agriculture, Coconut Agriculturist

1. บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวไปยังประเทศต่าง ๆ สามารถทำได้สะดวกขึ้น เนื่องจากมีธุรกิจที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น สายการบินราคาประหยัด ที่พักที่สะดวกสบาย ฯลฯ ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก ซึ่งนักท่องเที่ยวพิจารณาจากสถานที่ท่องเที่ยว ทัศนียภาพ ความสวยงามร่มรื่น ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี อาหารการกิน แหล่งจ่ายใช้สอย ความเป็นมิตรของผู้คน และความคุ้มค่าของเงิน หรือความพึงพอใจที่ได้รับจากการจ่าย ฯลฯ ซึ่งประเทศไทยนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านพื้นที่ทำการเกษตร พืชผักผลไม้ของไทยอาหารไทยก็มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและเป็นที่ยอมรับจากทั่วโลก ซึ่งจะเห็นได้ว่าในหลาย ๆ ประเทศมีร้านอาหารไทยไปเปิดให้บริการ อาหารไทยจัดเป็นอาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เกิดจากการผสมผสานจากหลากหลายวัฒนธรรม มีการเรียนรู้ ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น อาหารไทยโดดเด่นตั้งแต่รสชาติ หน้าที่มีลักษณะสวยงาม และยังขึ้นชื่อในเรื่องคุณค่าทางอาหารและสรรพคุณทางยาที่เมื่อรับประทานแล้วส่งผลดีต่อสุขภาพอีกด้วย เมนูอาหารไทยที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ได้แก่ ต้มยำกุ้ง แกงเขียวหวาน ต้มข่าไก่ เป็นต้น จากข้อมูลอุตสาหกรรมอาหารปี 2560

ประเทศไทยคิดอันดับผู้ส่งออกอาหารเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และเป็นอันดับสองของเอเชียรองจากประเทศจีน โดยในปี พ.ศ.2561 แนวโน้มการเลือกบริโภคอาหารจะเลือกที่มีวัตถุดิบที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ผลผลิตจากธรรมชาติโดยไม่ผ่านกระบวนการปรุงแต่งด้วยสารเคมี และระบุที่มาของแหล่งผลิตที่น่าเชื่อถือ โดยแนวโน้มอุตสาหกรรมอาหารไทย คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยหนุนของการบริโภค การส่งออก และการลงทุน (กระทรวงพาณิชย์, 2560)

ภูมิปัญญาด้านอาหารแต่โบราณของคนไทยนั้น มีการนำมะพร้าวเป็นวัตถุดิบสำคัญ คือ อาหารไทยประเภทแกงส่วนใหญ่ก็จะใส่กะทิ ห่อหมกก็มีกะทิหอยคอบนหน้า หรือแม้กระทั่งผักต้มแบบโบราณก็เป็นผักต้มราดกะทิ ขนมหอยทอดทุกอย่างมีมะพร้าวเป็นส่วนประกอบ บางอย่างโรยมะพร้าวขูดลงไป หรือที่เรียกว่ากระฉีก โรยหน้าขนม และยังเป็นอาหารแปรรูปได้หลากหลาย เช่น น้ำมันมะพร้าว น้ำตาลมะพร้าว มะพร้าวอบแห้ง วนั่มมะพร้าว มะพร้าวเผา ไอศกรีมมะพร้าว น้ำส้มสายชูจากมะพร้าว ท็อฟฟี่กะทิ น้ำมันมะพร้าว (ลาวัลย์ ฉัตรวิรุพท์ และคณะ, 2547) กะทิหรือมะพร้าวขูดที่ราดหน้าอาหารและขนมแบบไทย ๆ นั้น มีความจำเป็นต่อร่างกาย เพราะวิตามินบางชนิดที่ไม่ละลายในน้ำ แต่จะละลายในน้ำมัน อย่างวิตามินเอ วิตามินอี วิตามินดี และวิตามินเค อีกทั้งส่วนอื่นยังนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น กาบมะพร้าวแห้งใช้ทำเชื้อเพลิง หรือเป็นส่วนผสมของขนมเปียกปูน ลำต้นใช้ทำไม้กระดาน ทางมะพร้าวใช้ทำไม้กวาด หรือไม้กักตบของหอมม เปลือกมะพร้าว กะลามะพร้าว สามารถนำไปเป็นภาชนะ ทำงานประดิษฐ์ ของตกแต่ง เครื่องประดับ หรือเครื่องดนตรีไทย เช่น ซอฮู้และซอสามสาย (ถุชกร เพชรนอก, 2556) ด้านความเชื่อของคนไทย ในพิธีกรรมทางศาสนาจะจัดให้มีเครื่องสังเวยเป็นมะพร้าวอ่อน เพราะเชื่อว่าเป็นตัวแทนแห่งความอุดมสมบูรณ์ การคั้นน้ำมันมะพร้าวก็เพื่อความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ยังใช้น้ำมันมะพร้าวล้างหน้าศพอีกด้วย เพราะมีความเชื่อว่าน้ำมันมะพร้าวเป็นน้ำที่บริสุทธิ์ ทำให้ผู้ตายเกิดความผ่องใส สงบจิตใจลงได้ และเดินทางไปยังภพภูมิหน้าได้อย่างเป็นสุข

ปี พ.ศ. 2561 ได้มีระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองการแสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีในโควตา ตามพันธกรณีตามความตกลงการเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) สำหรับสินค้ามะพร้าวและมะพร้าวฝอย ปี 2561 ถึงปี 2562 พ.ศ. 2560 ซึ่งได้ระบุไว้ในข้อ 14 ผู้ได้รับหนังสือรับรองต้องนำเข้ามะพร้าวและมะพร้าวฝอยตามช่วงเวลาที่กำหนด ดังนี้ (1) มะพร้าว ให้นำเข้าได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม และตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของแต่ละปี (2) มะพร้าวฝอย ให้นำเข้าได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของแต่ละปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ซึ่งการให้สิทธิผู้ประกอบการรายใหญ่สามารถนำเข้ามะพร้าวจากต่างประเทศได้ ทำให้ชาวสวนมะพร้าวในประเทศไทยไม่สามารถจำหน่ายมะพร้าวได้ หรือต้องยอมขายในราคาต่ำ เจ้าของแหล่งรับซื้อมะพร้าวและชาวสวนในหลายพื้นที่ มีความเห็นว่า ผลผลิตมะพร้าวในพื้นที่เหลือล้นตลาดและมีราคาตกลงอย่างมาก เนื่องจากถูกมะพร้าวนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งอินโดนีเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ เข้ามาตีตลาดในราคาที่ถูกเป็นพิเศษกว่ามะพร้าวในประเทศไทย ส่งผลให้พ่อค้าคนกลางหรือนายหน้ารับซื้อของบริษัทมะพร้าวใหญ่ ๆ จะลดการรับซื้อมะพร้าวในพื้นที่ ทั้งนี้ในมะพร้าวในประเทศไทยไม่ได้ขาดแคลน อีกทั้งมะพร้าวมีราคาตกต่ำเป็นอย่างมากและมีการปรับราคาลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ขณะที่ต้นทุนการผลิตมะพร้าวอยู่เท่าเดิม และยังมีผู้ที่ลักลอบนำมะพร้าวเข้ามาในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเรื่องเล่าชีวิตการปรับตัวและการดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวหมู่บ้านคลองบางขุน ตำบลบ้านปรามอทย์ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งยังเป็นหมู่บ้านที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขายมะพร้าว และยังคงมีกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลด้านการเพาะปลูกมะพร้าวนานหลายทศวรรษ การศึกษาเรื่องนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจวิถีชีวิตเกษตรกร และเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของการประกอบ

อาชีพเกษตรกรและค้าขายมะพร้าวในสภาพปัจจุบันของระบบเศรษฐกิจแบบการค้า ผู้วิจัยหวังว่าการทำวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเกษตรกร และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายส่งเสริม สนับสนุนธุรกิจของภาคเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาเรื่องเล่าชีวิตการปรับตัวและการดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว หมู่บ้านคลองบางขุนอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเพาะปลูกและค้าขายมะพร้าวในสภาพปัจจุบัน

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิทยาที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การศึกษาประวัติชีวิตและเรื่องเล่า ของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว หมู่บ้านคลองบางขุนอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาจากเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ปลูกมะพร้าว ประวัติการปลูกมะพร้าวของชาวบ้านในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม วิทยานิพนธ์ของผู้ที่วิจัยแบบเรื่องเล่าชีวิตและในเรื่องที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ และข่าวสารจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ

การศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยสำรวจเบื้องต้นโดยพูดคุยและทำความคุ้นเคยกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และเกษตรกรในแหล่งที่มีการปลูกมะพร้าวของอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ตำบลบ้านปราโมทย์ ตำบลบางสะแก ตำบลบางยี่รงค์ ตำบลโรงหีบ และตำบลบางนกแขวก เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจเกษตรกร และออกแบบเนื้อหาการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก อายุ 44 ปี ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว หมู่บ้านคลองบางขุน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านปราโมทย์ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากหมู่บ้านคลองบางขุนยังเป็นแหล่งเพาะปลูกและค้าขายมะพร้าวต่อเนื่องหลายทศวรรษ มีผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเรื่องมะพร้าวได้ อีกทั้งยังสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่ของหมู่บ้านคลองบางขุนเพิ่มเติม เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าได้ค้นพบข้อมูลที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แนวคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าสำหรับสอบถามผู้นำชุมชน ชาวบ้าน เกษตรกร ที่อยู่หรือไม่ได้อยู่ในหมู่บ้านคลองบางขุน แบ่งหัวข้อเป็น ข้อมูลทั่วไป ประสบการณ์การประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกมะพร้าว ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร และคำถามปลายเปิดที่เป็นความคิดเห็นด้านแนวทางการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ ยังมีอุปกรณ์ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ เช่น สมุดบันทึก ปากกา เครื่องบันทึกเสียง โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถบันทึกภาพ และใช้ในการส่งข้อความได้

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และวิธีการสังเกต ในช่วงเดือนมกราคม 2561 ถึงเดือนพฤษภาคม 2561 โดยหลังจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลบันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์ ระหว่างนั้น

หากมีประเด็นที่ต้องการทราบเพิ่มเติม ก็จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก หรือเกษตรกรหมู่บ้านคลองบางขุน ผู้เกี่ยวข้อง โดยนัดหมายสัมภาษณ์อีกครั้ง หรือส่งข้อความสอบถามข้อมูลผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่ แล้วนำข้อมูลที่ได้อ้อมบันทึกลง เครื่องคอมพิวเตอร์

4) การวิเคราะห์และสรุปผลจากการศึกษา เมื่อเก็บข้อมูลจากการวิจัยตามขั้นตอนและทำการสังเคราะห์ ข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่ได้รับ ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การศึกษาข้อมูลภาคสนาม การสังเกตการณ์ประกอบอาชีพ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว นำข้อมูลมาตีความหมาย โดยอ้างอิงจากแนวคิด และทฤษฎี เพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูล โดยผลการวิเคราะห์ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงปัญหา อุปสรรค จากเรื่องเล่าและ ประสบการณ์ในการเป็นเกษตรกรที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ถ่ายทอดให้กับผู้วิจัย แล้วจึงสรุปผลการวิจัยในเชิงพรรณนา และอภิปรายผลการวิจัย

4. ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าพื้นที่หมู่บ้านคลองบางขุนแต่เดิมเป็นท้องนา ชาวบ้านประกอบ อาชีพทำนา และได้เปลี่ยนมาประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าว เนื่องจากการปลูกมะพร้าวเป็นที่นิยมในพื้นที่อำเภอบาง คนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม สมัยที่คณะมิชชันนารีต่างประเทศมาเผยแพร่ศาสนาและสร้างโบสถ์คริสต์ที่ตำบลบางนก แวกเมื่อประมาณ 100 ปีก่อน และได้นำต้นพันธุ์มะพร้าวมาให้ชาวบ้านปลูก (สังฆมณฑลราชบุรี, 2539) ครอบครัว ของผู้ให้ข้อมูลหลักและชาวบ้านหมู่บ้านคลองบางขุนก็ได้เริ่มปลูกมะพร้าวและผลิตน้ำตาลมะพร้าวขายตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายาย แต่ด้วยความยุ่งยากของขั้นตอนการผลิตน้ำตาลมะพร้าว ทำให้ปัจจุบันชาวบ้านคลองบางขุนได้เลิกอาชีพ ดังกล่าว และได้เปลี่ยนมาขายมะพร้าวให้กับล้งมะพร้าวแทน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพ เกษตรกรของผู้ปลูกมะพร้าวหมู่บ้านคลองบางขุน ได้แก่ มะพร้าวนั้นสามารถเจริญเติบโตได้ดีในบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ตามเกาะ หรือชายฝั่งทะเล ชาวบ้านหมู่บ้านคลองบางขุนจึงนิยมปลูกกันตามร่องสวน เกษตรกรหมู่บ้านคลองบางขุน ได้ฝึกทักษะการป็นต้นมะพร้าวซึ่งมีลำต้นสูงขึ้นไปเก็บเกี่ยวผลผลิตเอง และยังรับจ้างเก็บผลผลิตให้กับเจ้าของสวนใน พื้นที่ใกล้เคียง สภาพพื้นที่สวนมะพร้าวเป็นคันดินยกทรง เมื่อเก็บผลมะพร้าวได้แล้วจะ โยนลงน้ำ ทำให้ผลมะพร้าว ไม่บอบหรือแตก และการขนย้ายสะดวก สามารถเข็นมะพร้าวไปทางร่องน้ำเพื่อรวบรวมไปยังรถบรรทุกของผู้รับซื้อได้ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวมีการปรับตัวดังนี้

1) เกษตรกรได้ทำการเกษตรแบบผสมผสาน นอกจากปลูกมะพร้าวใหญ่เป็นหลักแล้ว ยังปลูกผลไม้อื่น ๆ ที่ สามารถเจริญเติบโตร่วมกับมะพร้าวได้ เช่น ส้มโอ กล้วยหอม กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ ปลูกมะพร้าวอ่อนแซม และปลูก พืชผักสวนครัว และทำประมงน้ำจืด เลี้ยงปลาในร่องสวน เช่น ปลาสวาย ปลานิล ปลาดุก ปลาช่อน

2) เกษตรกรได้ทำอาชีพเสริมควบคู่ไปกับการทำสวนมะพร้าว เช่น รับจ้างทำสวน รับจ้างขึ้นมะพร้าว รับจ้างเก็บมะพร้าว ทำงานประดิษฐ์จากเปลือกมะพร้าว เป็นเปลือกมะพร้าวสวยงามที่ใช้แขวนปลูกกล้วยไม้ และเป็น ผู้ประกอบการค้าขายมะพร้าวเอง โดยนำผลผลิตที่ได้มาทำมะพร้าวขายเป็นวัตถุดิบส่งโรงงาน

3) ได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มคนรับจ้างขึ้นมะพร้าว กลุ่มคนรับจ้างสอยมะพร้าว กลุ่มคนรับจ้างเก็บมะพร้าว

การดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1) มะพร้าวยังเป็นที่ต้องการของตลาด และสามารถขายได้ทั้งต้น เช่น ขายต้นพันธุ์ ขายยอดมะพร้าว ขาย เปลือก ขายลำต้น

2) ความรักในท้องถิ่นของชาวบ้านทำให้ประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ เมื่อชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพปลูก มะพร้าวมากขึ้น

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรอำเภอ เทศบาล กศน. ได้มาดูแล ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ เรื่องการ ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ได้แก่ 1) ด้านปัญหาโรคพืช เช่น เชื้อรา แมลงศัตรูพืช เช่น ค้างไฟ ค้างแรด แมลงดำหนาม สัตว์ฟันแทะ เช่น กระจรอก และหนู กัดทำลายยอดมะพร้าว 2) ด้านปัญหาการขาดผลผลิต ตกต่ำ เนื่องจากโรงงานขนาดใหญ่ ตั้งซื้อมะพร้าวจากต่างประเทศ และ 3) ด้านปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ชาวบ้าน ไปประกอบอาชีพอื่นทำให้ค่าจ้างลูกจ้างสูงขึ้น

5. การอภิปรายผล

ผู้วิจัยพิจารณาด้านการปรับตัวและการดำรงอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวหมู่บ้านคลองบางขุนพบว่า

1) ด้านกายภาพ ชาวบ้านหมู่บ้านคลองบางขุน โดยทำการเกษตรแบบผสมผสาน และทำประมงน้ำจืด สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ให้จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ แบ่งพื้นที่ดินเป็นที่นาและปลูกพืช (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2561)

2) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรได้ทำอาชีพเสริมควบคู่ไปกับการทำสวนมะพร้าว เช่น รับจ้าง การทำงาน ประดิษฐ์จากเปลือกมะพร้าว และเป็นผู้ประกอบการค้าขายมะพร้าวเอง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องพัฒนาการ การทำ นานาเกลือและการค้าเกลือที่ปัตตานี (นราวดี โลหะจินดา, 2547) ที่พบว่ากรได้รับโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้ประชากร มีโอกาสเลือกประกอบอาชีพมากขึ้น

3) ด้านสังคม ชาวบ้านหมู่บ้านคลองบางขุนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพ และความรักในท้องถิ่น ของชาวบ้านทำให้ประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 (คณิง เทวฤทธิ์, 2558) ที่พบว่าจิตสำนึกรักท้องถิ่นเกิดจากกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ความ เป็นมาของท้องถิ่นและบรรพบุรุษ และสร้างให้บุคคลภูมิใจในมรดกทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น เห็นคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของคน ในท้องถิ่น

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยพิจารณาด้านปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรมะพร้าวในหมู่บ้านคลองบางขุนแล้ว มีข้อเสนอแนะว่า

1) ด้านกายภาพ ปัญหาศัตรูพืช หน่วยงานเช่นเกษตรอำเภอควรติดตามผลจากการให้ความรู้ด้านการกำจัด ศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิถีทางชีวภาพแทนการใช้สารเคมีเพื่อไม่ให้เกิดสารพิษตกค้าง

2) ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดผลผลิตตกต่ำ รัฐบาลควรส่งเสริมให้บริษัทหรือโรงงานที่ใช้มะพร้าว เป็นวัตถุดิบ รับซื้อมะพร้าวจากชาวบ้านเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรมีกำลังใจในการดำรงชีพ มีความภาคภูมิใจ ในการเป็นเกษตรกรของประเทศ

3) ด้านสังคม ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อราคาผลผลิตสูงขึ้น ขายได้ราคาดี ทำให้ชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพนี้มากขึ้น ลดปัญหาการขาดลูกจ้าง ควรส่งเสริมให้ชาวบ้านทดลองบางขุน เป็นเกษตรกรใหม่ ที่มีความรู้ความเข้าใจการดูแลรักษาพืชผล และสนับสนุนให้เกษตรกรเดิมสามารถบำรุงพืชเกษตรทุกชนิดในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ของหมู่บ้านมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกพืชได้หลากหลายชนิด หากได้รับการสนับสนุนภาคการเกษตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ในภาพรวมจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถเป็นแหล่งวัตถุดิบอาหารไทย และเป็นส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพาณิชย์. (2560). แนวโน้มอุตสาหกรรมไทย. สืบค้นจาก <http://www.thaitrade.com/>
- กฤษกร เพชรนอก. (2556). เครื่องดนตรีและวงดนตรีไทย (พิมพ์ครั้งที่ 9). ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- คณิง เทวฤทธิ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. (คุยฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นราวดี โลหะจินดา. (2547). รายงานการวิจัยพัฒนาการการทำนาเกลือและการค้าเกลือที่ปัตตานี. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2561). แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สืบค้นจาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีในโควตา ตามพันธกรณีตามความตกลงการเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) พุทธศักราช 2560. (2560, ตุลาคม 30). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 9-12.
- ลาวัลย์ ฉัตรวิรุฬห์ และคณะ. (2547). อาหารจากมะพร้าว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สังฆมณฑลราชบุรี. (2539). ประวัติอาสนวิหารแม่พระบังเกิด บางนกแขวก. ราชบุรี: สังฆมณฑลราชบุรี.